

Till Klimat- och näringslivsdepartementet

KTH:s synpunkter på Riksgäldskontorets delredovisning av uppdraget att utreda finansiering av omhändertagande av kärntekniska restprodukter från nya kärnkraftsreaktorer KN2025/00513

Beslutet

Rektor beslutar att Kungl. Tekniska högskolan lämnar remissvar enligt nedan på Riksgäldskontorets delredovisning av uppdraget att utreda finansiering av omhändertagande av kärntekniska restprodukter från nya kärnkraftsreaktorer KN2025/00513.

KTH:s synpunkter

KTH har av Klimat- och näringslivsdepartementet erbjudits tillfälle att lämna synpunkter på Riksgäldskontorets delredovisning av uppdraget att utreda finansiering av omhändertagande av kärntekniska restprodukter från nya kärnkraftsreaktorer KN2025/00513, och lämnar härmed sina kommentarer.

Riksgäldskontorets förslag på modell för finansiering av omhändertagande av kärntekniska restprodukter för nya kärnkraftsreaktorer är tydligt presenterad. Den föreslagna modellen för att hantera den så kallade programrisken är rimlig och rättvis. Det finns troligen olika åsikter om statens åtagande att ge finansiellt stöd till reaktorinnehavarna men det är politisk fråga.

Modellen med statligt stöd till reaktorinnehavare för kostnader relaterade till kärntekniska restprodukter om programstorleken understiger 5 000 MWe bör underlätta nyetablering av kärnreaktorer i Sverige. Det är rimligt att stödets storlek är beroende av hur mycket programstorleken understiger 5 000 MWe och att stödet kan behöva återbetalas till staten om programstorleken senare ökar till 5 000 MWe eller mer.

KTH har inga invändningar mot förslaget men ser gärna att riksgäldskontoret förtydligar vissa av förutsättningarna enligt nedan:

1. En övergripande fråga är hur kostnaderna för ett nytt system för omhändertagande av kärntekniska restprodukter har uppskattats. Är utgångspunkten att man kopierar det system som finns för dagens reaktorer och drar nytta av den omfattande forskning och utveckling som har utförts inom detta program eller tänker man sig att man börjar om på nytt och utvecklar ett nytt koncept? Frågan är alltså om kostnaden inkluderar omfattande forsknings- och utvecklingsarbete eller inte?
2. Förslaget inkluderar endast reaktorer av lättvattentyp, d.v.s. den typ av reaktorer som vi har idag. Andra reaktortyper (t.ex. Gen-IV reaktorer) är inte inkluderade. En möjlig

konsekvens av detta är att reaktorer av annan typ än dagens reaktorer skulle behöva bära sina kostnader för kärntekniska restprodukter helt själva utan det statliga stöd som denna remiss presenterar. Detta utgör en försvårande omständighet vid etablering av andra reaktortyper. Detsamma gäller eventuella forskningsreaktorer. Det skulle vara önskvärt att nämna något om hur dessa reaktortyper kan komma att hanteras.

3. På flera ställen i förslaget (t.ex. sidan 28) skriver man "... för att få lönsamhet i projekt för slutförvar...". Man skulle förvänta sig att ett projekt för slutförvar kan täcka sina egna kostnader men knappast generera en vinst. Begreppet lönsamhet rimmar inte riktigt med att det ska få statligt stöd.
4. Sidan 31 (3.2.6 Fasta och rörliga kostnader): Fasta kostnader kan avse flera saker, bland annat rivning av slutförvar. Vad avses med rivning av slutförvar? Att man river de byggnader som finns på marknivå i något skede i en inte alltför avlägsen framtid? Eller syftar man på hela slutförvaret (som ju rimligen måste vara intakt i 100 000 – 1 000 000 år)? Detta bör förtydligas.
5. Sidan 36: "Stödet kan dock inte betalas ut innan företaget beviljats tillstånden (enligt kärntekniklagen och miljöbalken)" Vi antar att företaget på något sätt måste kunna bevisa att det har löst avfallsfrågan och har finansiella resurser att hantera denna innan tillstånd kan beviljas. Kan detta då bli en försvårande omständighet?
6. Sidan 37 (3.3.3): Här nämns att stöd kan betalas ut för fasta kostnader för två parallella slutförvar. Vad avses med detta? Hur skulle vi kunna hamna i en sådan situation?
7. Sidan 37 (3.3.3): Ett helt stycke tar upp den nationella avfallsorganisationen (NAO). Vi antar att man menar ett framtida SKB för det nya slutförvaret men det kan vara bra att förtydliga vad som avses.
8. Sidan 49, tabell 13: Man nämner en drifttid på 80 år. Finns det tekniska grunder för att våga sig på en så lång drifttid?
9. Sidan 60: "... kärnavfallsavgiften för reaktorer som inte producerar el bestäms som ett årligt belopp som betalas under reaktorns förväntade drifttid." Det oklart om det finns någon koppling mellan denna avgift och hur mycket avfall den aktuella reaktorn genererar per år. Detta bör förtydligas.

KTH:s remissvar har utarbetats av professor Mats Jonsson, institutionen för kemi vid skolan för kemi, bioteknologi och hälsa.

Beslut om att avlämna KTH:s remissvar har fattats i rektors ställe av prorektor Mikael Lindström. Närvarande vid beslutet var universitetsdirektör Kerstin Jacobsson, biträdande

2025-11-18

Dnr HS-2025-2346

universitetsdirektör Fredrik Oldsjö, planeringschef Anna Aminoff, ordförande för Tekniska Högskolans Studentkår Lydia Boij, utredare Åsa Gustafson och mötets sekreterare Annette Grahm.

Denna handling har hanterats digitalt och är därför inte undertecknad.